

ОРІЄНТОВНІ СЦЕНАРІЇ ЗАНЯТЬ ІЗ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

ЗАНЯТТЯ 1

Тема: Слова — назви предметів. Звук [а]. Літери Аа

Мета: формувати уявлення про номінативну функцію слова, познайомити дітей зі словами назвами предметів, учти добирати слова та зображувати їх схематично; розвивати фонематичний слух, закріпити знання про голосний звук [а]; виокремлювати звук, що повторюється, добирати слова із заданим звуком, визначати місце звука в слові (початок, кінець, середина), використовуючи умовну позначку — червоний колір; познайомити з літерою Аа як письмовим позначенням звука [а], навчити записувати друковані літери за зразком; учти розуміти навчальне завдання, виконувати його самостійно, формувати навички самоконтролю та самооцінки.

Хід заняття

Комунікативна діяльність

Організаційний момент (дорослий разом із дітьми промовляє слова мовленнєвої гімнастики).

Руки вгору, руки вниз,

(Діти виконують рухи за текстом.)

На сусіда подивись.

(Дивляться одне на одного.)

Руки вгору, руки в боки

(Діти виконують рухи за текстом.)

І зроби чотири кроки.

(Крокують на місці.)

Плесніть, діти, кілька раз,

(Плескають декілька разів.)

За роботу — все гаразд!

(Сідають за столи.)

Дорослий звертається до дітей із запитаннями:

Яку людину можна назвати грамотною?

Що означає слово грамота?

Чим можна займатися на заняттях із грамоти?

Чи впізнаєте ви картину? Чи все вам знайоме? (Звертає увагу на таблицю «Акваріум».)

Сьогодні ми навчимося слухати та знаходити звуки нашого мовлення.

Пізнавальна діяльність

Педагог. Навколо нас перебуває багато речей. Їх можна назвати словами. Наприклад, можна назвати словами все, що лежить на столі, стоїть у шафі, лежить у папці. (Пропонує дітям назвати будь-які предмети. Звертає увагу дітей на таблицю-модель «Акваріум», називає разом із дітьми предмети, що там зображені.)

Щоб не забути, як називається той чи інший предмет, люди придумали різноманітні позначки, якими стали зображати назви різних речей. Слова можна записати літерами, а можна і зашифрувати. Слова — назви предметів ми будемо шифрувати таким значком:

Дорослий звертає увагу на картку «Чарівний мішечок» із папки «Навчання грамоти», дістає предметні картинки, пропонує назвати зображення, визначити звук, наявний в кожному із цих слів. Орієнтовний перелік картинок або іграшок, у назві яких є звук [а]: *ананас, жаба, агрус, кажан, книга, кран, ромашка, їжак* тощо. Педагог разом із дітьми підсумовує: у всіх словах — назвах предметів вимовляємо та чуємо звук [а].

Дорослий показує дітям малюнок із зображенням дівчинки, яка плаче, пропонує послухати казку про неї.

«Була собі дівчинка Аллочка. Мала вона багато іграшок. Якось Аллочка пішла на прогулянку з улюбленою лялькою. Загравшись з іншими дітьми, дівчинка десь поклала ляльку, та й забула де саме. Дуже засмутилася Аллочка, і почала голосно плакати: «А-а-а!» Інші діти почули як плаче Алла, знайшли її улюблену ляльку та принесли дівчинці».

Педагог просить вимовити звук плачу Аллочки — [а], звертає увагу на можливість довгого інтонування цього звуку, нагадує та уточнює, що звук [а] — голосний.

Пропонує обрати картку із зображенням звукового малятка звука [а] (картка № 1), звертає увагу на напіввідкритий рот дівчинки — вільний видих повітря з рота, на червоний колір костюмчика-квадратика — головна роль в утворенні слів, на положення намальованих губ, за яким можна здогадатися, яку пісеньку-звук співає ця дівчинка, на візерунок на костюмчику — , разом із дітьми знаходить букву А в таблиці-моделі «Акваріум», читає вірш про літеру.

На що схожа літера А?

А яка ж та буква А?
Що нагадує вона?
Досить схожих є прикмет:
Мов шпаківня, мов намет,
Мов курінь, що на баштані,
Буква А здалася Тані.

Варвара Гринько

Між деревами в саду
На ходулях я іду,
А сестра кричить:
— Дива!
Це ж не ти, а буква А!

Ігор Січовик

А — в алфавіті — найперша!
 А — в алфавіті — найлегша!
 А іще ця буква А,
 І дзвінка, і голосна.
 А ще хоче буква А,
 Щоби Алла букви знала,
 А тоді до школи йшла.

Ганна Чубач

Дорослий показує асоціативний образ букви та імітує обриси літери, залучаючи до показу дітей.

Перетворювальна діяльність

Ігрова вправа «Назви предмет словом, зашифруй у зошиті» (зошит «Грамотійко», вправа 1)

Мета: навчити дітей називати словами предмети, що зображені на таблиці-моделі «Акваріум», зображувати їх умовними позначками.

Педагог звертає увагу дітей на таблицю-модель «Акваріум», пропонує назвати будь-який предмет, зображений на таблиці. Дорослий показує на дошці зразок відображення слова схемою, діти виконують завдання в зошиті.

Ігрова вправа «Звукова мозаїка. Знайди слово зі звуком [а]» (зошит «Грамотійко», вправа 2)

Мета: учити дітей знаходити заданий звук у словах.

Робота проводиться за малюнками: жаба, аґрус, кажан, жолудь, кіт, сом.

Дорослий разом із дітьми називає словом малюнки, діти самостійно визначають наявність звука [а] в словах. Якщо в слові — назві предмета присутній звук [а], необхідно обвести малюнок червоним олівцем, якщо звук відсутній — коричневим.

Ігрова вправа «Гудзики» (вправа виконується колективно)

Мета: учити дітей добирати слова, які починаються на звук [а].

Матеріал: прозора пляшка з кришкою, що закручується, 10 дрібних гудзиків.

Дорослий пропонує дітям назвати слова, які починаються на звук [а], на кожне слово покласти гудзик до пляшки. По закінченні вправи діти закривають пляшку кришкою. Якщо дітям складно дібрати слова, можна запропонувати домовити звук у словах: ..ртист, ..кваріум, ..нанас, ..йва, ...кварель, ..нтена, ..пельсин, ..ґрус.

Ігрова вправа «Пірамідка»

Мета: учити дітей добирати слова, що закінчуються на звук [а].

Матеріал: розібрана пірамідка.

Дорослий пропонує дітям назвати слова, які закінчуються на звук [а], після кожного промовляння відповідного слова нанизує кільце на пірамідку. Якщо дітям складно дібрати слова, можна запропонувати домовити звук у словах: задач.., чашк.., картин.., книг.., ляльк.., машинк.., пірамідк.., тарілк.., подушк.., акул..

**Ігрова вправа «Де звук?»
(зошит «Грамотійко», вправа 3)**

Мета: розвивати фонематичний слух, учити знаходити та визначати на схемі місце звука в словах, пропонує позначити червоним олівцем місце звука [а] в слові.

Роботу проводять у зошиті за малюнками: алое, ромашка, агрус, книга, кран, їжак.

**Тренувальна вправа «Напиши літери Аа»
(зошит «Грамотійко», вправа 4)**

Мета: учити дітей друкувати букви Аа, учити елементарних правил запису та орієнтування в зошиті.

Дорослий звертає увагу на те, що досвідченому мандрівнику треба вміти читати. А щоб читати, треба знати букви. Невидимі звуки люди домовились позначати літерами. Букви бувають великі та маленькі. Звук [а] позначається літерами Аа. Імена, прізвища людей, клички тварин, назви міст, вулиць, річок пишуться з великої літери. Діти називають предмети, які нагадують цю букву.

**Тренувальна вправа «Читаємо разом, читаєш самотійно»
(вправа на CD)**

Мета: формувати в дітей елементарні навички читання.

Педагог звертає увагу на таблиці для читання, пропонує прочитати їх хором, потім по черзі.

Оцінно-контрольна діяльність

Що нового ви дізнались сьогодні?

Що було складним, а що легким?

Чого б хотіли навчитися краще?

Порівняйте аркуш свого зошита зі зразком правильного виконання завдання. Намалюйте в нижньому кутку праворуч зелений кружечок, якщо всі завдання виконані правильно; жовтий, якщо припустились 1–2 помилок, червоний кружечок, якщо більшість завдань неправильно.

Після оцінки педагог записує словом оцінку виконаних завдань, наприклад: «Молодець», «Розумниця», «Розумник», «Відмінно», «Чудово», «Добре», «Старайся», «Не спішай», «Будь уважнішим».

ЗАНЯТТЯ 2

Тема: Слова — назви предметів. Звук [y]. Літери Уу

Мета: формувати уявлення про номінативну функцію слова, познайомити дітей зі словами — назвами предметів; учити добирати слова та зображувати їх схематично, розвивати фонематичний слух, закріпити знання про голосний звук [y], виокремлювати звук, що повторюється, добирати слова із заданим звуком, визначати місце звука в слові (початок, кінець, середина), використовуючи умовну позначку — червоний колір; виконувати звукобуквений аналіз слів, використовуючи умовні позначки; познайомити з літерами Уу як письмовим позначенням звука [y], навчити записувати друковані літери за зразком; учити розуміти навчальне завдання, виконувати його самостійно, формувати навички самоконтролю та самооцінки.

Хід заняття

Комунікативна діяльність

Організаційний момент (дорослий разом із дітьми промовляє слова мовленнєвої гімнастики).

Столярики-молодці

(Діти гладять себе по голові.)

Тешуть столики й стільці,

(Показують на стільці та столи.)

Пилочками: чики-чики,

(Діти імітують рухи пилочки.)

Молотками туки-туки,

(Імітують рухи молотка.)

Чик-тук-туки, чик-тук-туки.

(Імітують рухи пилки та молотка.)

В нас до праці здібні руки.

(Сідають за столи.)

Дорослий звертається до дітей із запитаннями:

Чим займалися на минулому занятті?

Що було легким, складним?

Хто самостійно роздивлявся зошит удома?

Чого б хотілося навчитися сьогодні на занятті?

Педагог. Сьогодні на занятті ми будемо продовжувати вчитися слухати звуки нашої мови, добирати слова, зображувати їх схематично, друкувати літери.

Пізнавальна діяльність

Педагог. На минулому занятті ми навчалися знаходити різні предмети навколо нас. Здебільше ми називали неживі предмети, тобто ті, які не живуть, не живляться, не дихають. Запитуючи один одного про них, ви можете поставити запитання: «Що це?». (Дорослий пропонує дітям знайти навколо себе будь-які неживі предмети, підійти до них та запитати один у одного: «Що це?».)